

Buskjærhus

Indledning af Lisbeth Ejlersen, Hurup

Else Svendsen har skrevet stykket om barndomshjemmet og barneårene i Buskjærhus, hvor hun er ud af en søskendeflok på 9. Hun blev egentlig udlært syerske i København, inden hun som 23-årig flyttede til Calgary, Canada, hvor hun blandt andet arbejdede i en kjoleforretning. I 1956 blev hun gift med Gil Svendsen, som var flyttet til Canada fra Norge sammen med sine forældre, da han kun var 7 år.

Stykket er kommet Egnshistorisk forening i hænde gennem et familiemedlem.

Billederne til artiklen er venligst tilsendt foreningen af Else Svendsen.

»Buskjærhus«

af Else Svendsen, Calgary, Alberta, USA

Den ligger deroppe på bakken lige neden for Helligsø kirke med udsigt over Limfjorden. Så langt som øjet rækker, kan man se ud over fjorden på klare dage helt over til Lemvig og Thyborøn, Nissum Bredning, og på stjerneklare aftener skinner lysene fra de små byer.

»Buskjærhus« fik navnet fra dens forrige ejer Maren og Kristen Buskjær, dem kendte jeg kun af omtale fra vores kusine Astrid og deres søn Jens Buskjær, men jeg fik det indtryk, at Kristen Buskjær var en stilfærdig mand, der satte stor ære i at gøre sit arbejde med den største omhu. Maren Buskjær lod til at være et interessant menneske, måske også lidt opfindsomt, hun sad sommetider og klippede små trekanter af papir til hendes høns, så de ikke skulle fryse. Maren Buskjær var et meget præcist menneske, der skulle være orden i tingene, hun holdt øje med når solen skulle ringes op og ned.

Per Sigh var der ikke altid til tiden, så lod Maren Buskjær ham det vide: »Nå Per do glemte nok æ suel i dåe«.

Men den 10.12 1900 blev der orden i sagen, da blev det Kristen Buskjær, der blev tildelt den ansvarlige ære, og der blev skrevet en lille kontrakt:

Ringningen med kirkeklokkerne fra 1. januar 1901.

Morgenringning for januar og februar måneder kl. 8.

Do marts og april do kl. 7.

Do, maj, juni, juli, august, september do kl. 6.

Do oktober do kl. 7.

Do november og december do kl. 8.

Aftenringningen ved solens nedgang, hvilket herved meddeles til fornøden efterretning. Alt blev passet til klokkeslæt.

Deres søn Jens Buskjær kom på en smuk septemberdag. Jeg var hjemme på ferie. Mor og far sov til middag, og jeg hilste på hr. Buskjær. Han var forbavset over jeg kendte ham, da jeg fortalte ham om renterne. Mor græd, der var ingen penge, og Jens Buskjær sagde stille til mor, så kommer jeg en anden gang Johanne, da løb tårerne ned ad Jens Buskjærs kinder. Han spurgte, om han måtte se oppe i hjørnestuen, han huskede bjælkerne fra sin barndom, lukkede døren og sad derinde i lang tid. Senere lavede mor kaffe, og vi sad ude i haven. Jens Buskjær fortalte om sin barndom i Buskjærhus, den gule eng om sommeren med smørblomsterne og hvorledes han plukkede kommen i grøftekanten til sin mor, der kom det i osten. Hvor smukt det var på en sommeraften at komme nede fra fjorden og se Buskjærhus ligge deroppe på bakken og neden fra høre kirkeklokkerne, når solen blev ringet ned, han kunne endnu høre hver en klang gå igennem de små stuer, det var som om solen blev ringet ned for Buskjærs hus.

Jens Buskjær var bager i Hvidbjerg en velklædt mand. Han havde kørt i sin bil over

Buskjærhus.

Draget og sagde til mor: »Da jeg kunne se huset, har jeg aldrig set Buskjærhus så smukt og hvidkalket med den smukke have foran. »Johanne og Kristian I har gjort Buskjærhus ære«. Far og mor blev meget bevæget, og mor sagde: »Tak Jens for alle de ting du gav os«. Jens Buskjær sagde: »Her har jeg altid følt kærlighed«. Det blev sent den eftermiddag, da Jens Buskjær tog af sted, stod han længe og så ud over fjorden, han var kommet for at sige farvel til Buskjærhus, hans barndomshjem, som han holdt så meget af. Jens Buskjær døde kort tid efter.

Helge sejlede på et fladt Pramskib der hed »Elin« og ville gerne at jeg skulle opkaldes efter skibet, det blev mit mellemnavn, på min dåbsattest står der født 14. maj 1928. Forældrenes stilling og fulde navne: Gårdejer og fisker Mikkøl Christian Mikkelsen og hustru Johanne Jørgine Olsen. Jeg var den sidste der var født oppe på gården, men årstallet vi kom til Buskjærhus ved jeg ikke! Men jeg var nok

ikke ret gammel, for jeg husker kun Buskjærhus som mit barndomshjem.

Som jeg husker huset, var der to indgange. Gangdøren blev mest brugt til besøgende og bagdøren til hverdag. Når man kommer ind ad gangdøren, var der en gang der havde to døre til sengekammeret, soveværelset og den pæne stue. I sengekammeret stod en stor seng, som Elna, Bitten og jeg sov i. Jeg lå i midten, der var en hvid servante med skuffe foroven og dør forneden og en stol, blondgardiner for vinduet. I gangen var der en knagerække til vore frakker, der var ikke mange.

Soveværelset: Møblerne var nærmest violet-blå, der var 2 senge med høje hovedgærder med sol eller måne malet i gult, der var et klædeskab med skuffe forneden, et åbent servantbord og en lyserød jernseng som Erik sov i. Der var blondgardiner for vinduerne.

Vores pæne stue, som vi kaldte den, havde lys rødligt mahogni bord og stole, sofaen var med mahogniramme omkring, sofa og stole var betrukket med rød plys med mønster, et

sybord stod imellem de to vinduer. Bordet var med små skuffer og nedenunder en stor skuffe. Her blev billederne gemt. I hvert hjørne ved vinduerne stod der to blomsterstativer, én med plads til tre planter, den øverste var en hængeplante, grøn med fine nåle, der var slem til at visne, der skulle både i tide og utide fejles op. Det andet stativ var høj med en lille hylde for neden. Der var blondgardiner for vinduerne og ellers blomstrende pottedplanter. På væggene hang der flere store billeder, et par med guldramme og to andre i mørke mahognirammer, et billede af kirken med pastor Frederiksen og det nordiske kongebesøg i København, samt et af mor og tante Stine og mor og Karoline. Over sofaen hang to små tallerkener med små huller omkring, der var bundet silkebånd omkring og hang i en sløjfe, der stod »Fred« på tallerkenerne, sikkert købt efter første verdenskrig. Desuden var der et billede af mor som barn og som sygeplejerske.

I spisestuen stod et egetræsbord, som der kunne sættes plader i, stole og et højt skab med skabsdøre, hylde, indeni lå der en lang lysedug, derpå stod der to messinglysestager, et billede af Elly og Karoline, senere et ur med lyserød glas omkring, Helge havde sendt. Der var en divan med ryg på, og det gamle klaver, som Karoline havde givet Elly med familiebilder på. Helge, Elly og søster, Johan og Ester. I hjørnet stod kakkelovnen og en sort gulvspand, for de små vinduer var der tynde hvide gardiner med grønne blade, der efterhånden blev så slidte at mor måtte sy bladene sammen.

Mor havde nogle kaktus i vinduerne, men de groede ikke ret godt, for når mor ikke så det stak vi børn sy- og knappenåle i kaktusserne. Over spisebordet hang en stor petroleumslampe i tre brede guldlænker, og der stod også en lille træbænk med ryg.

Døren fra stuen gik ud til køkkenet, her stod

Johanne og Christian Mikkelsen, Buskjærhus.

komfuret, hvorover der var en hylde, hvor der stod to cremefarvede firkantede krukker med lyserøde blomster, der var til mel og sukker. Saltkarret hængte ved siden af hylde, tillige var der også et lille hjørnehylde med tre små hylde, køkkenbordet med en lille vask for enden af. Gardinerne husker jeg ikke. En køkkenlampe med rund messingplade blev hængt op ved komfuret når det blev mørkt.

For den anden ende af bordet var der en lem i bordet, som kunne åbnes ned til kælderens, der var trætrappe og på gulvet var der gule mursten, der stod et ret stort trækar og to lerkrukker, den ene blev brugt til syltede agurker, den anden til saltede sild. Det store trækar til flæsk i grov salt. I flere år stod det tomt.

Spisekammeret havde et trin op og en lav dør, de fleste slog hovedet, når de gik op. Der var et spisekammer bord i hele længden og her var der hylde under samt oven over. Jeg erindrer ikke om der var gardiner for. Men der stod et stort skab for enden helt op til loftet, her var bl.a. mors sygeplejetaske med interessante ting og en stor drawkiste, som indeholdt det sparsomme sengetøj, få håndklæder, undertøj og mors forklæder, duge og andet. Skufferne var ikke fulde. I hjørnet hang der en knagerække og et par plader til spisebordet. På bordet foran vinduet stod brødmaskinen

Bryggeret, her var der et langt bord og for enden deraf stod vandspanden, over køkkendøren var der en åben hylde som blev brugt til gryder. Ved siden af den var der en jerndør der førte ind til en lang ovn, som før i tiden havde været brugt til at bage brød i. I hjørnet ud til gangen stod gruekedlen med trælåg på og gulvet var af lyse teglsten. Der var en dør der gik ud til laden.

Gangen hvor bagdøren var, her var gulvet ligeledes belagt med lyse teglsten.

Ligeså var der en ophængt trappe til loftet. Lige inden for døren var der et wc, og vi børn kravlede op til en lille dør, her var et langt åben rum på størrelse med bageovnen underneden. Vi børn legede meget deroppe med mursten som borde og stole. Elna havde altid besvær med at kravle derind

For hun var den største med lange ben.

Oppe på loftet stod rullen, som flere kom for at bruge, bl.a. tante Marie, men så lånte vi til gengæld deres vaskemaskine, som far kørte hjem på en hjulbør.

Ved siden af stalddøren var der hønsehus, stald og lade, oven på var der høløft. I flere år var stalden og hønsehuset tomt. Der var ingen lås på dørene, når vi ikke var hjemme satte mor kosten i døren og så vidste folk at der ingen var hjemme.

Vaskedagen var en slidsom dag ingen så hen til, først måtte mor til fjorden og samle pinde, der skulle tørres og der var for lidt penge til enten kul eller briketter. Der skulle to til at trække vaskemaskinen, ved siden af måtte mor skrubbet på vaskebrættet. Vi havde et stort trækar til skylning og blåelse, alt vand skulle pumpes op ude og bæres ind, der skulle koges tøj, og vi havde ingen tøjsnor, så tøjet måtte hænges op i træerne.

Mor fyldte gruekedlen op med vand igen til det blev varmt, og så fik vi børn et bad og håret blev vasket alt sammen med grøn sæbe, som var købt i pundvis, pakket i voks eller brun papir. Køkkengulvet blev vasket, bryggers og gangen skrubbet, bagefter var mor dødræt og drivvåd.

Buskjærhus gav ingen rigdom

Der var alt for lidt jord, det var tungt, leret og mager. Uden for køkkenvinduet var der en lille have med træer omkring, det så ud til at der i sin tid havde været et lysthus af træer ud til vejen i hjørnet. Far satte kartofler, men de gav ikke nok til vinteren. I østerhaven var jorden ikke bedre, som hæk over mod kirken var der enkelte brombær, og på den anden side hindbærbuske som hæk. Vi var heldige om vi kunne finde nogle bær. Ud mod fjorden var der vindblæste træer. For enden af hønsehuset og stalden stod der et ret stort hyldebærtræ, som vi hjalp mor med at tage bærrerne af med en gaffel, og så blev der lavet saft, som smagte så godt lavet til suppe på en kold dag, også som saft til risengrød eller hvis nogen af os havde ondt i halsen gav mor os varm hyldebærssaft. I østerhaven stod også et stort gammelt pæretræ helt op mod lademuren og grenene strakte sig

over taget. Pærerne var små og smagte ikke af noget, de endte som regel med at se rynket og elendig ud. Det var en aspargesbusk og små lave blomster, der stod som kant for nogle få planter inden der kom noget op hvert år.

Omkring huset lå der små brosten. Men Buskjærhus havde noget som ingen andre havde, den havde den smukkeste udsigt, neden for lå bedstes have med den lille dam, i grøftekanten voksede små, vilde jordbær og kamille, som mor lavede te af og kommen til den magre ost. Fjorden med hvide bølger om efteråret og på varme sommerdage var det som solen dansede på fjorden.

»Nittenhundred og tredverne«

Hårde og svære år, en uendelig fattigdom, der svøbte sig om Buskjærhus. Mor og Fars kamp for at beholde huset. Bare det nødvendigeste mad til os børn var svært at finde og brændsel til at varme huset med var en umulighed.

Mor gik tit til fjorden for at lede efter de små pinde, men der kom ikke mange ind, de skulle først tøes. Når der endelig var varme i huset var det mest i køkkenet, men sommetider ikke nok til at smelte isblomsterne på vinduerne, men når der var ild på komfuret, puttede mor mursten i ovnen, der medens de var varme blev lagt i sengene i fodenden. Det var så koldt at komme i seng det tog lang, lang tid før vi var varme.

Når julen nærmede sig og vi børn talte om julen, var det svært for mor, hun ville så gerne glæde os, men havde tit intet til bading, og vidste heller ikke hvorledes en nødvendig middag skulle klares for bare juleaften.

Mor lavede en gris af kartofler og puttede lidt sukker og mandelessens i, som vi børn var glade for at dele.

»Hvor nøjsomhed krydrer den fattiges brød«. Står der i sangen, der var nogle gange det kun var krydret. Det var snart jul, jeg var begyndt i skole og kom hjem i middagspausen fra 12 – 1, det var så koldt i huset, vi havde ikke haft varme længe. Far kaldte inde fra stuen: Mor er ved fjorden, men der er brød til dig og Erik, og i kan tage en kop vand til. Der var en endeskive af sigtebrød. Erik og jeg stod ved køkkenbor-

det, vi delte brødet og drak vand til. Erik havde korte bukser på og han rystede så forfærdelig. Jeg skyndte mig tilbage til skolen og stod foran den varme kakkelovn. Min angst var, at Erik ville fryse ihjel. Da jeg kom hjem var mor hjemme. Far havde taget Erik med sig og gik hos forskellige naboer for at ønske glædelig jul, så Erik kunne få en småkage. Da far og Erik kom hjem, havde Erik en småkage i lommen til mor og mig, og da var Erik kun fire år.

Mange år er der gået siden, men det gør mig endnu ondt.

Den jul havde vi en stor tallerken risengrød, en frikadelle, kartofler og rødkål. For os børn var det højtideligt at sidde omkring julebordet. Mor og far gjorde det festligt. Mor havde dug på bordet og julelys, og vi havde juletræ og sang alle de kære julesalmer. For os børn var det en skøn jul. Mor var så taknemmelig for pakken, tante i Ålborg havde sendt, far sagde vi skulle ud at se på stjernerne.

Juledag var vi i kirke kl. 10 og mor spurgte tante Marie, hvor de havde været? De havde været hos Maries søster Pauline juleaften, ingen af børnene var hjemme. Mor fortalte at tante Marie kun havde lidt frikadeller tilbage, hun havde fået en liter mælk i Gadegård og havde en kålrabi, så farbror Poul og Marie kom. Mor og Marie lavede opstuede kålrabi og mor skar frikadellerne i skiver og farbror Poul havde småkager i hans lommer, som vi delte, vi havde juletræet tændt og sang af hjertens lyst.

Den jul var det ikke muligt for mor at kunne bage småkager. Farbror Poul og tante Marie bragte en pose med lidt kul og briketter, så der var varme i stuen, og mor sagde: Så blev det alligevel jul!

Familiefester

Der var to fester, som jeg specielt husker, Mor og Fars sølvbryllup og Elnas fødselsdag, da hun havde pigerne fra Flarup skole. Det var dem der mente, at Buskjærhus ikke kunne tillade sig at invitere gæster til fest, så de sagde »Nej tak«, men for far og mor og os børn og de gæster der kom blev det en skøn sølvbryllupsfest, som mor og far fortjente meget. En ny flagstang blev sat op, og tante fra Ålborg sendte et smukt

Et glimt af Johanne Mikkelsens blomsterhave.

flag, så Dannebrog blev hejst foran Buskjærhus. Laden var pyntet op med hvidt papir på væggene og blomster, der var dejlig mad og flere holdt taler. Far var tilpas, især da centralbestyrer og barber Pedersen fra Gettrup holdt en meget festlig tale.

Far var altid så tilfreds når han skulle have klippet sit hår, for barber Pedersen kunne fortælle så meget nyt, og mor fik alle nyhederne når far kom hjem og samtidig bragte en lille pose med chokoladeknapper, som Pedersen sikkert gav far, for han solgte også slik. Pedersen klippede også vores hår, jeg husker ikke at vi betalte for det.

Og for første gang blev der holdt fødselsdagsfest i Buskjærhus. Elna ville så gerne invitere pigerne fra Flarup skole som hun gik i klasse med, da Elna altid var hos Alfred Søndergårds. Det er meget muligt at Elna gav mor pengene til det nødvendigste. Vi børn stod ude ved vejen, da pigerne kom cyklende. Mor havde bagt kringler, kogt chokolade og bagt

småkager. Hvor smagte det godt og hvor var det festligt.

Pigerne gav Elna et smykkeskrin (æske), den var rund med et billede af en dame udenpå i en flot lyserød kjole. Der blev også holdt konfirmation, men der var kun os søskende. Mor lavede en god middag og der var skrevet en sang.

Fastelavn

Mor fandt altid på gode råd med at klæde os ud og viste den glæde, som vi gjorde. Folk spurgte om vi kunne synge for dem og i Helligsøgård sang vi for moster, Kristiane og Niels Smed:

*Langt oppe i Sverrig der boede 3 nisser
Nissefar og nissemor de spilled på klaver
Manson og Menson og tykke mutter
Frandsen*

*Iversen og Sivertsen der tog sig en dans«
Men far havde lagt lidt til sangen,
Og hvis i aften du mangler en kone, så skal
du bare sende bud efter mig og matrone.*

Da vi fortalte mor det udbrød hun »Jammen børn dog, bud efter mig? Men mor morede sig. Og alle de dejlige boller vi fik af folk blev nydt, der var nok til os alle.

Der kom en mand fra Lolland for at sælge æbler. Åh sagde mor: jeg er født på Lolland, hvor ville jeg gerne at mine børn kunne smage de cox orange æbler, som jeg smagte som barn, men mor kunne ingen købe. Manden sagde: hvis du giver mig noget at spise, vil jeg give dig nogle æbler. Mor fandt så frem hvad hun havde og vi børn fik smagt æblerne fra Lolland.

Og så var der isvognen. Mor mente hun kunne sælge is ved fjorden, for hun ville så gerne at vi skulle smage is, så mor fik en isvogn der skulle køre op og ned ad bakken. Vi børn hjalp og mor gav os tit med et smil en ispind.

Senere fik hun en kiosk »Premier is« og var glad når hun tjente lidt penge.

En anden jul nærmede sig men denne jul blev anderledes, et nyt præstepar var kommet til Helligsø, Ejner og Else Fledelius.

Det var en tidlig morgen lige før jul, at jeg hørte en bil udenfor. Lidt senere kom mor ind i sengekammeret, hendes ansigt var et stort smil, vi skal til at bage. Else Fledelius kom med en sæk kul og købmandsvarer, de viste os så meget kærlighed og mor var så taknemmelig.

Mors tur til København

Billetten var helt sikkert givet til mor. Helge og søster var i København, og far mente han kunne se efter Bitten, Erik og jeg. Far lavede maden, der mest bestod af æg. Far knækkede æggene på grydekanten og rørte dem rundt i gryden, medens vi børn så til. Bitten spurgte: hvad laver du far? Åh sagde far »Spansk serenade«, men Bitten sagde det ligner det som vi fik i går. Far klarede dagene medens mor var væk og for hende var det en dejlig oplevelse. Hun havde været på ”Persil” fabrikken, hvor hun fik en kæp og noget vaskepulver. Kæppen blev brugt til at tage det kogende tøj ud af gruekedlen.

Mor levede længe på den tur og blev aldrig træt af at fortælle om kongens København.

Den største glæde mor og far havde var, når børnene kom hjem. Når Elly kom hjem blev

alle bekymringer sat til side. Ellys optimisme spredte sig som solskin i Buskjærhus, hun bragte os en pose med brystsukker (bolsjer), mor fik 1/4 pund kaffe, far en cigar og igennem Ellys historier blev der smil og latter. Elly var utrolig god ved os alle sammen, hun sørgede for at vi fik en lille julegave og senere da hun blev gift sendte hun billetter til os alle så vi kunne besøge dem i Holstebro, en uges ferie for Bitten og mig og senere for Erik og mig. Flere gange kom vi hjem med en skotøjsæske under armen med nye sko købt hos »Fjelsted«. Når Elly var hjemme talte hun med mor om høns og om det kunne lade sig gøre ved at wc og ovnen i bryggerset blev lagt sammen. Det lille rum ovenpå blev revet ned og et større vindue blev sat ind. Mor lejede en rugemaskine men havde ikke elektrisk lys, så hun måtte tit op om natten og se til, at lyset sat underneden var tændt. Der blev mange kyllinger, senere også mange æg, som mor solgte. Mor lavede ofte pandekager, æbleskiver og brødpandekager.

Far elskede at fortælle når folk kom på besøg, hvor Helge var »Tanger og Alger«, de fleste vidste vist ikke hvor det var, men far fortalte bare løs, og når der kom brev fra Helge var det en oplevelse, ligesom når han kom hjem var både far og mor stolte. For os små var det helt eventyrligt, ligeså når søster kom hjem fra København. Hun så flot ud med sit mørke hår og pæne kjoler. Søster kom mest hjem om sommeren. Jeg husker kun 2 gange at hun kom hjem til jul medens jeg var barn. Søster var ligeledes godhjertet og sendte os julegaver. Et år gav hun mig en lyserød pyjamas, som jeg fik lov til at sove i juleaften. Nattøj kendte vi børn ellers ikke til. Jeg vågnede om natten og græd. Elna og Bitten havde ligget for tæt på mig og havde krøllet min pyjamas. Far var kommen ind og spurgte hvad der var i vejen, og sagde de kunne stryges. Søster var hjemme på ferie, jeg var kun 9 år. Hun tog mig med tilbage til København i en uge, søster og Elna havde et værelse sammen, jeg tror de boede i Store Kongensgade eller Willemoesgade. Der var et fælles køkken.

Søster købte tøj og sko til mig, ligeså blev mit

hår klippet og en skydespænde blev sat i. Ligeledes blev jeg fotograferet. Søster kendte Edvard, og sammen tog de mig med ud på Langelinie, i zoologisk have og Tivoli.

Niels Kusk kom på besøg, Elna skar en melon som en kurv og fyldte den med frugter. Turen til København blev en uforglemmelig oplevelse.

Johan ville så gerne på sommerlejr, men havde ingen telt, så da tante som var Johans gudmor hørte det syede hun et flot telt, hvid med orange striber. Johan var meget stolt af teltet og havde det i mange år. Johan kom tidlig hjemme fra helt til Visby, hvor han ikke havde det for godt, der var et specielt bånd imellem mor og Johan.

Mor fortalte os, da de skulle væk fra gården, var det Johan der led mest. Når Johan kom hjem ville han gerne lige ligge i mors seng, før han skulle af sted.

I de senere år så vi ofte mor og Johan gå arm i arm sammen.

Mor og Far var specielt glad når Ester kom på besøg. Ester var så fin i tøjet og det glædede mor meget at Ester var så smuk en pige. Far fortalte at sådan så mor ud den første gang de mødtes og Ester var den der lignede mor mest. Mor var så glad når tante kom på besøg. Tante og Kaj var jo mors eneste familie. Tante var en meget pæn dame og fint klædt, hun kendte mange velstående damer og forærede mor noget af deres tøj, som mor så syede om til os børn. Ligeså syede tante vores flag, viskestykker og håndklæder, sendte os julegaver. Et år til jul kom der en hel del porcelæn i hvidt med blåt der stod "Folkets hus" på. Mor var så glad og taknemmelig for al den hjælp som tante gav os.

Tante var et stort lyspunkt i vores liv, og mor ville gerne gøre tante lidt gengæld. Da vi i skolen af frk Pedersen lærte at brodere lyseduge og andet fik tante de ting.

Fætter Kaj fra Aalborg kom ofte på besøg midt om natten og stod så for enden af mor og fars senge med høj røst og en enorm latter. Onkel Christian vækkede ham, det lavede op i huset. Mor gjorde sit bedste til at Kaj skulle føle sig velkommen, han fik varm vand til at barbere sig, jeg holdt spejlet og han fik det bed-

ste håndklæde i huset. Ligesom han viste os piger hvorledes vi skulle vende pandekager i luften, flere endte dog oppe imellem bjælkerne på køkkenloftet.

Kaj var en klog mand, fordi han havde været i Amerika.

En skøn, skøn jul

Elna og Johan skulle komme hjem. Elna var i København og Johan på Sjælland. De kom hjem juleaftensdag om morgenen. Mor var tidlig oppe og havde bagt boller og kringler samt lavet Johans livret italiensk salat, som skulle på bollerne. Butterdejgskringler, sagde far, at ingen kunne bage så godt som mor. Mor og vi børn stod ved køkkenvinduet og kikkede hen til Maren Knudsens hus, og da vi så bilen kaldte mor på far, nu kommer de og hun græd af glæde og løb ud og åbnede gangdøren. Her stod vi alle sammen, da de kom ud af bilen. Elna i en smuk bordeaux farvet frakke. Johan med overfrakke og hat, der var glæde, og snart sad vi ved bordet, fik frisklavet kaffe og dejlig bagværk, snakken gik og vi var i kirke kl. 4. Far blev hjemme og passede komfuret. Da vi gik igennem den lille låge fra kirken og så lyset i køkkenvinduet i Buskjærhus, var det dejligt og hyggeligt at komme hjem til en dejlig duft fra køkkenet. Vi satte os omkring et smukt julebord. Elna havde malet små kort med hver sit navn på og maden blev nydt. Risengrød, flæskesteg, rødkål, kartofler og sovs.

Juletræet med fine indpakkede gaver og vi gik rundt om juletræet og sang de kære julesalmer. Det var højtideligt. Johan og Elna blev hjemme til Nytårsdag.

Nytårsaften ville far gerne vi skulle have kogt torsk, og det fik far skaffet.

Elna havde skrevet en sang:

*Så er det sket for denne gang
det gamle år er endt
glædelig nytår alle sammen
lad os mødes snart igen!*

Der var fem som kunne skrive sange i vores familie, nemlig Mor, Elly, Ester, Elna og Bitten.

Der var ikke det regnestykke far ikke kunne regne ud og han havde en fin håndskrift,

geografi interesserede far meget. Når mor og far var inviteret til bryllup, var det ofte far blev bedt om at sige nogle ord. Han var en god taler. Mor og far bragte hver især lidt af deres kransekage og servietter med hjem, de tænkte altid på os børn.

Elna skrev sangen til mors 70 års fødselsdag d. 16. maj 1956.

Et af versene lød:

*Når ABC en står for tur
tog mor med os et nap
og lykkes hendes gode kur,
vi så godter fik til tak
og dukkehus hun trylled frem
af træ og pap med mer
og skillerum et større hjem
resultatet glad vi ser.*

Og den store lykke kom da vi endelig fik en ko i stalden. Vi fik mælk og fløde. Mor købte æbler til jul hos købmand Christensen og lavede æblekage med høj flødeskum, som vi fik efter at have danset om juletræet. Mor lavede også is med nougat, når det var koldt om julen, så sad mor og piskede isen ude i det kolde vejr. Det smagte bare skønt.

Senere fik vi en so, der havde mange grise.

Buskjærhus havde nu både høns, ko og grise.

Der var stor fryd og taknemmelighed.

Der kom mange gæster til Buskjærhus. Mor og far var meget gæstfri, det lidet de havde, delte de med glæde.

Når Elly havde venner med hjem fra Holstebro bragte de altid lidt mad med. Vi børn sov så oppe på høløftet. Alle skulle til fjorden og bade og enhver ydede sit bedste til at det blev fornøjelige dage. Elly fotograferede meget, hun havde et firkantet apparat en lidt høj med læderhank. Elly tog mange billeder af os børn og far og mor og de der kom hjem.

Der var ingen der holdt så meget af mor som Jens Jespersen fra Holstebro, ja, på alle tider af året kom Jens pludselig på en lørdag, han gik fra Ydby station, og mange gange med en lang pakke under armen, der indeholdt en klokke til at hænge på væggen. Jesper som vi kaldte ham, så altid efter om der hang en klokke på væggen i Buskjærhus, der viste den nøjagtige tid, og de

blev ofte skiftet ud, for Jesper holdt meget af at besøge os, ingen var som fru Mikkelsen for hun bagte de bedste småkager og mor var glad for Jesper, for hun holdt af de svage. Mange gange på en søndag aften fulgte mor og far Jesper på vej til Ydby station, og det var svært for Jesper at forlade Buskjærhus og fru Mikkelsen.

»Da solen blev ringet op to gange i Helligsø kirke«

Jesper elskede at ringe solen op og ned med kirkeklokken og det gav farbror Poul Jesper lov til, for ingen gjorde det smukkere og mere perfekt end Jesper. Alle lemmene blev åbnet, så når Jesper kom om sommeren i ferien, overtog han ringningen.

En morgen havde Jesper sovet lidt for længe, hr. Mikkelsen,; jeg har sovet for længe, men far sagde: skynd dig bare og Jesper rendte op i kirketårnet og åbnede som altid alle lemmene og tonerne fra kirkeklokken lød ud over markerne.

Huse og gårde

Mor sagde: Kristian hørte du ikke at farbror Poul lige før ringede solen op? Jo, sagde far, men nu ville Jesper så gerne gøre det. De øvrige gæster i Buskjærhus var ikke særlig glade, da det begyndte at regne, og lod Jesper vide, at han ikke skulle spøge med Vor Herre for han havde jo lige ringet solen ned, Jesper var ked af det og gik om til farbror Poul og bad om forladelse og lovede at det aldrig skulle ske igen at sove så længe, bare han fik lov til at ringe med kirkeklokken.

Farbror Poul tilgav Jesper, der holdt sit ord og ringede trofast med kirkeklokken alle årene hvor han kom på ferie i Buskjærhus. Mærkværdigvis blev det aldrig omtalt i Helligsø, at nogen havde hørt kirkeklokkerne ringe to gange denne sommermorgen.

Niels Høgholms cykel stod ofte for enden af huset, han brugte cykelspænder, og var altid pæn i tøjet. Niels var et godt menneske og var glad for at være hos os og hørte med til vores familie.

De hejser flaget når vi kommer hjem. Den

nye præst var aldrig sikker på, om der var fødselsdag eller om et af børnene var kommet hjem, når flaget var hejst ved Buskjærhus.

Så kom de lyse og gode år til Buskjærhus og mor fik sit ønske opfyldt med en have foran huset. For få penge købte mor lætræer i tre rækker på hver side ud til vejen og til marken, som blev kaldt kærlighedsstien. Haven var smukt anlagt og ret stor med prydbuske og blomsterbede, roser med forglem mig ejer. Mor holdt meget af roserne »Grimsom Glory« i et hjørne ud til vejen plantede mor træer til et lysthus. Utroligt at mor kunne udføre alt det tunge arbejde.

Fra Elnas sang til mors 70 års fødselsdag:

*Og tiden gik vor mor tog fat
med lyst på andre ting
en have sønden om blev lagt
med læhegn rundt omkring
hver plante , rosenbusk og træ
blev sat med nænsomhed
med kaffen der i hjørnets læ
kan beundre busk og bed.*

I den nederste del af haven plantede mor ribs, solbær, stikkelsbær, jordbær, der blev også plantet frugttræer, æbler, pærer og blommer og for første gang blev der i Buskjærhus nydt syltetøj af egen avl.

Der fandtes ikke et ukrudt i haven, og mor fik flere præmier for hendes flid. Klokkeren fire om morgenen var mor i sin have, det var mors stolthed. Mor viste en utrolig energi.

Fra Elnas sang 1956 :

*Den store græsplæne:
Og børnene de tumler rundt
på plænen grønne græs
for luften her er frisk og sund
alle er så godt tilfreds
for her hos mormor er der sjov
fra morgenstund til kvæld
til mange ting der gives lov
alle tiders feriested.*

Huset blev sat i stand med nye døre og store vinduer, soveværelset blev til den pæne stue, hjørnestuen og soveværelset blev på den anden side af spisestuen og meget mere.

Elektrisk lys

Stor glæde og taknemmelighed. Når vi kom fra fjorden efter at vi havde været nede og bade og kom op gennem kærlighedsstien, kunne vi dufte kringlen, mor havde bagt, og den blev sammen med madam blå, sukker og fløde samt kagerne bragt ud i haven.

Når aftensolen blev ringet ned, sad vi derude og nød den smukke have og skønne udsigt.

Og der blev indbudt til bryllupsfest, den eneste i Buskjærhus.

Elnas og Børges. En stor oplevelse for os alle. Bitten spurgte engang mor, hvis du kunne ønske? Hvad ville du så ønske? Mors svar: At mine børn altid vil holde af hinanden, holde sammen og at jeg kunne give dem noget.

Mors ønsker blev opfyldt.

Buskjærhus, nu er du gammel og dine mure står måske ikke meget længere.

Det er nok tvivlsomt på en juleaften i de små stuer, at der igen høres glade barnestemmer omkring juletræet, som synger: Julen har bragt, Glade jul, Et barn er født i Betlehem og kærlige stemmer omkring et højtideligt julebord.

Men kirkeklokken vil ringe over dine marker og solen vil danse på fjorden

På varme sommerdage.

Og nu er det vores tur som Jens Buskjær, at sige farvel til barndomshjemmet. Der lærte vi det daglige brød ikke var en selvfølge, men her følte vi altid kærligheden. Men helt farvel siger vi jo ikke, for så længe vi lever vil kærlige minder gå tilbage til Buskjærhus, til kærlige forældre og søskende , samt til de kære på kirkegården.

En stille Tak for alt!

Og ønsker for dem, som har et hjem her må have lykke og samtidig føle her var kærlighed

Juleudstilling i Hurup ca. 1934 – 1935

Ann Volle skulle til Hurup for at prøve en kjole hos ”Hanckes”. Der fik hun syet sine kjoler. Ann tilbød mor, Bitten og jeg, at vi kunne komme op at køre, far syntes vi skulle tage med. Erik var for lille. Vi skulle så tage bussen hjem fra Hurup til Gettrup, da Ann og Volle skulle besøge ”Mor Dåle” Anns bror. Vi tre sad på den ene side næst til hestene og Volle holdt

Bager Andersens butik som den så ud da Johanne Mikkelsen og hendes børn var til juleudstilling.

tømmen, der af og til gav mig et slag på siden af armen, da jeg sad i midten, men hvad gjorde det. Tænk! At komme på juleudstilling i Hurup og med bus hjem igennem Vestervig. Hvor mor fik pengene fra til bussen er en gåde?

Det var en kold dag, men Ann så efter at vi havde tæpper omkring os og at læderet var knappet på i messinghullerne ovenpå. Så kørte vi af sted i charabang vognen. Ann snakkede vældigt med mor og engang imellem kom der et grynt fra Volle, der sikkert mente han morede sig.

Mor havde en mellemmad med i tasken, når vi blev sulten. Det var en af de få gange, jeg kan huske at jeg ikke frøs.

Som barn led jeg meget af, at jeg ikke kunne holde varmen. Jeg tror det var fordi, at den dag var det så spændende.

Køreturen til Hurup var god, specielt fordi vi kom forbi alle gårde og huse, og ned af æ

”Gosebak” i Gundtoft. Endelig kom vi til Hurup, hvor vi stod og så på det fine tøj i Hanckes vinduer, samt de fine møbler i Ydes forretning. Mor drømte altid om et dækketøjsskab. Hvor var der meget at se på og vi gik rundt meget længe. Mor mente, vi skulde gå ind i en bagerforretning for at købe en wienerstang til at tage med hjem til far og Erik. Mor sagde at de måske havde wienerbrød fra dagen i forvejen. Da vi kom ind i bagerforretningen stod der en fin dame bag disken i sort kjole med hvidt forklæde og en fiks lille kappe på hovedet og de flotteste briller i guldramme. Hun kikkede på os og sagde så: Er det ikke tante Johanne? Jo sagde mor, det var Ella enten gift eller forlovet med William Roersgaard. Der stod en stol i bagerforretningen og Ella sagde, sæt dig ned tante Johanne så kommer jeg med en kop kaffe til dig, og Bitten, mor og jeg fik et stykke wienerbrød, og vi fik

Chr. Hanckes Herrekonfektion som det så ud da Johanne Mikkelsen og hendes børn var til juleudstilling.

en stang wienerbrød med hjem. Jeg mødte kun Ella denne ene gang, men den kærlighed hun viste os den dag, har jeg aldrig glemt.

Det begyndte at blive mørkt. Vinduerne strålede, det var skønt, at se på det alt sammen. Jeg kan ikke huske at den tanke kom til mig, at vi ikke kunne købe noget. Bare se på det hele var en oplevelse.

Som vi gik på gaden, var der en stemme der sagde »men tante Johanne æ ed dæ å di piger, der sådan er kommet på juleudstilling«.

Det var Lydia Roersgaard. No goer æ hjem å skræller noe kartofler, og så skal I komme til middag, og fortalte mor hvor de boede. Mor var så overvældet og så taknemmelig. Lydias mand, var en flink mand. Vi fik kartofler og frikadeller. Mor hviskede til os, at vi kun måtte tage en frikadelle og der var jordbærsyltetøj, vi følte os meget velkommen. Lydia og hendes mand Niels Chr. fulgte os til bussen.

Da Ester besøgte os her i Calgary bad jeg

hende om at hilse Lydia og fortælle hende, hvorledes hendes invitation for så mange år siden havde bragt mig de varmeste minder. Hvor var det en dejlig tur med bussen igennem Vestervig med de små oplyste vinduer, og da vi kom til Gettrup, stod vi af ved hjørnet af købmand Jensens. Det var koldt og stjerneklart. Mor sagde: piger hvor har vi haft en skøn dag. Vi gik hurtigt hjem og far sad og ventede på os i sin jakke. Huset var koldt. Mor fortalte og fortalte og far sagde flere gange »åh endda Johanne«. Far var vældig godt tilpas og morede sig over vores store oplevelser.

Far spiste de mellemmadder vi ikke havde spist og et stykke wienerbrød. Da jeg kom i seng, syntes jeg, at det havde været den største oplevelse, jeg nogensinde havde haft. Det blev aldrig til flere juleudstillinger i Hurup . Jeg håber meget at du kære Bitten kan huske det? Da du skrev om en udflugt til Ydby skov, som jeg tydelig husker, hvor mor stegte kartofler på

Forfatteren Else Svendsen samt hendes mand Gil.

panden, der smagte godt, og hvor mor og far gik den lange vej med stor oppakning (primus og madam blå), for at glæde os, og når mor tog os ud på Draget til Maren Fogeds hus. Her husker jeg, når vi stod og så ud over landevejen med de få biler, det var som om der lå en verden derude!

Mors største ønske var at glæde os børn. Mors ønske blev opfyldt, hun glædede os utallige gange. Det er skønne minder fra en fattig barndom, jeg er så taknemmelig, at jeg har så god en hukommelse, at jeg ofte kan tage de dejlige minder frem fra vores kærlige barndomshjem "Buskjærhus".

Skrevet i juni 1999 af Else i Calgary

Årets gang på Heltborg Museum

Af Jytte Nielsen, Heltborg Museum

*Hvad hånden former er åndens spor.
Med flint har oldbonden tømret, kriget.*

*Hver spån, du finder i Danmarks jord,
er sjæl af dem, der har bygget riget*

*Vil selv du fatte dit væsens rod,
skøn på de skatte, de efterlod.*

Disse tre verselinjer står skrevet på hyldekanterne i Jens Mikkelsens oldsagsskab. Verselinjer som klart beskriver historiens betydning for vi mennesker, og som forfatteren Johannes V. Jensen forstod det.

Jens Mikkelsens oldsagsskab var udstillet på

udstillingen »Hvad mulden gemte« på Heltborg Museum i efteråret og vinteren 2000/2001. Skabet var fyldt med alle mulige oldsager- fra den mindste tværpil til den største økse. Alle oldsager som Jens Mikkelsens havde samlet i sit lange liv.

I Sydthy Årbogen fra 1996 beskrev Jens Mikkelsen selv sin store lidenskab og sin oldsagssamling.

Når man besøgte Jens i Bedsted, var det med en stor iver og stolthed, at han fremviste sin stensamling. De fleste af oldsagerne var samlede på markerne omkring ejendommen på Rishøjvej, og Jens Mikkelsens nøjagtige angivelser af findested for den enkelte oldsag,